

Vad så hr Palme i Gävle?

En duell mellan statsrådet Olof Palme och folkpartiledaren professor Bertil Ohlin. Programledare T G Wickbom.

Peter Fern

Torsdagen den 26 augusti 1965

P 1 kl. 21.00

WICKBOM:

I ett tal i Gävle inför broderskapsrörelsen härförleden om internationella problem yttrade statsrådet Olof Palme, då tjänsträttande utrikesminister, bl.a. att det är en illusion att tro att man kan möta krav på social rättvisa med våld och militära maktmedel. Det uppfattades på sina håll som en indirekt kritik av den amerikanska politiken i Vietnam. Folkpartiledaren professor Bertil Ohlin reagerade skarpt, han kallade herr Palmes bedömning häpnadsväckande och enögd, och han menade att den självklart måste tas upp i Utrikesnämnden. Sedan dess har utrikesministern Torsten Nilsson utförligt och utförligt definierat svenska regeringens syn på Vietnam-frågan. De nordiska utrikesministrarna har från Cslo vädjat om fredsförhandlingar utan förhandsvillkor från någon part. Amerikanska UD har rätt polemiskt undrat om Sverige verkligen anser USA som förtryckare. Och statsminister Tage Erlander har, det var i förrgår, replikerat att vi står för vad vi har sagt. Och var står nu herrar Ohlin och Palme efter allt detta? Vad yttrade herr Palme och vad replikerade herr Ohlin? Statsrådet Palme:

PALME:

Ja, mitt tal i Gävle det handlade ju om fred och frigörelse. Mitt tema var att vi måste ha förståelse från fattiga folkens strävan till nationell och social frigörelse. De vill ha en nationell frigörelse därför att de vill vara jämlika, likvärdiga med andra nationer. De vill ha en social frigörelse och social rättvisa därför att de är så utsägligt fattiga. Vi kan inte lösa de sociala problemen med militära maktmedel, det är en illusion. Men samtidigt är dilemmat att den förändring som för de här människorna är hoppet om en bättre tillvaro naturligtvis medför risker för konflikter, inte minst därför att stormakternas intressen är så starkt engagerade i att vidga resp. behålla sitt inflytande. Och vår tids stora dilemma, ett av dem i alla fall, det är att försöka förena fred och social frigörelse, och det kan inte ske på den sociala rättvisans bekostnad därför att just fattigdomen och missför-

hållandena är en så väsentlig orsak till oron i världen. Hela denna ganska ödesmättade problematik kan man se illustrerad i dagens Vietnam. Denna enda möjliga lösningen är en lösning förhandlingsvägen, så vitt jag ser. Jag gjorde ingen uttömmande analys av alla sidor i Vietnam-konflikten, men vad jag gjorde var ett försök till en principiell analys utifrån klart redovisade moraliska värderingar, och det tycker jag hör in i en utrikespolitisk debatt.

CHLIN:

Jag riktade kritik mot herr Palme i ett kort referat. Låt mig här säga att det är självklart att vi är alla överens om att vi har full förståelse för och full sympati för kravet på frigörelse och social förbättring i de mindre utvecklade länderna ja, i alla länder. Vi är också ense om att det är en fruktansvärd olycka med striderna i Vietnam. Den fyller oss med oro och medkänsla. Oro för att konflikten kan vidgas, medkänsla med de olyckliga människor, som oförskyllt får lida. Frågan är nu emellertid vilken ställning vi skall inta på det utrikespolitiska planet. Om den saken har nu herr Palme talat och han har uttryckligen betonat att det var ju mest om Vietnam han talade, han syftade direkt på Vietnam. Det har blivit kritiserat, även om utrikesminister Torsten Nilsson sedan har försökt lägga en del saker till rätta. Den bild som herr Palme målar, den är kort sagt följande: Det kommunistiska Viet Cong är en frihetsrörelse som bär med sig löften om hjälp och rättvisa. Den andra sidan, bl.a. Förenta Staterna, söker däremot möta kraven på social rättvisa med våld och militära maktmedel. Den svenska socialdemokratin står på det kommunistiska Viet Congs sida, enligt herr Palme. Ingenting sägs om att Vietnam-krisen har i samband med Kommunist-Kinas aggressiva beslutsamhet att lägga under sig stora delar av Sydost-Asien. Ingenting tillfogas av herr Palme om Förenta Staternas förhandlingsvilja och den kommunistiska sidans nej till förhandlingar eller Förenta Staternas vilja att hjälpa för en bättre social och ekonomisk utveckling. Nej, de utmålas som motståndare till det. Vem kan bestrida att detta Palmes klara ställningstagande för kommunistisidan vittnar om ensidighet och orättvisa. Han har inte ett ord om de risker för friheten, som våld och militära maktmedel som kommunisternas händer brukar medföra. Enligt min mening skall vi visa solidaritet och medkänsla med de fattiga och förtryckta genom hjälp som bättrar deras levnadsförhållanden och genom att verka för förhandlingar och fred. Deras frihet tryggas bäst och man kan skapa möjligheter så att de själva får bestämma. Ensidiga deklamationer som herr Palmes kan bara minska det neutrala Sveriges möjligheter att verka utjämnande i internationella konflikter.

WICKBOM:

Ja, vad säger herr Palme om kritiken?

PALME:

Ja, när jag hörde herr Ohlins början så tänkte jag "Sent skall syndaren vakna" för att här fanns ju en viss förståelse för de sociala rättviseproblemen. Men sedan övergick han ju helt till att helt felcitera, får jag det sagt, de här direktcitaten finns inte någon av dom i talet. Men är kvar: Han påstår att jag ställt mig på Kinas och Sovjets sida, därmed antydande att jag på något sätt skulle gå kommunisternas ärenden, det är en gammal traditionell metod hos konservativa personer, när någon talar om social rättvisa. För det andra har han sagt att jag stöder Viet-Cong mot den Syd-Vietnamska regeringen, vilket man inte skulle få rikta kritik mot Syd-Vietnams regering därför att vi har diplomatiska förbindelser med den regeringen. Han påstod helt felaktigt att jag inte alls har tagit in Kinas expansion, trots att en ganska utförlig del av talet handlade just om stormaktskonflikten, han återkommer nu till att sådana här uttalanden skulle strida mot Sveriges neutralitetspolitik och då antydde det ganska klart i sitt referat och det kom nu igen. Då frågar jag: Strider det mot neutraliteten att tala om fred och social rättvisa för Vietnams folk, för det är det jag har gjort.

OHLIN:

Herr Palme, visst får man kritisera. Men man bör kritisera då åt båda sidor när det finns grund för det. Det verkar nu som herr Palme ville dra sig tillbaka från vad han har sagt, så jag tvingas, herr ordförande, att läsa ordagrant ur en socialdemokratisk tidning några referat. Han talar på ett ställe om att den demokratiska socialismens grundläggande moraliska värderingar förpliktar oss, i varje fall, att stå på de förtrycktas sida mot förtryckarna, efter att han har skildrat den här sociala processen, som han tillämpas även på Vietnam. Och han säger att det är en illusion att tro att man kan möta krav på social rättvisa med våld och militära maktmedel. Och han säger att det är inte lätt att hota med främmande herravälde som i den praktiska verkligheten tycks representeras av det egna landets medborgare, som dessutom bär med sig löften om hjälp och rättvisa. Däremot när det gäller förhandlingarna som också i princip uttalar sig för, antyder han utan att direkt säga det - han antyder att Förenta staterna har en inställning som karaktäriseras på följande sätt att förhandlingar stundom används som ett försvar för att befästa det bestående eller som en respit inför det oundvikliga. Herr Palme till sist, det är klart kritik inte strider mot neutralite-

ten. Men vad jag talade om, det var att om Sverige, dess regering, statsråd, tar en ensidig ställning, då kommer detta att minska våra möjligheter att spela en utjämnande roll, fredsbevarande roll, ute i världen. Vi skall vara angelägna att slå vakt om vårt anseende, som en stat som försöker förstå båda sidor och inte uppträder som talesman för den ena parten såsom herr Palme här uppenbarligen har gjort.

PALME:

För det första. Det var bra att herr Ohlin läste de där citaten, han bröt visserligen av mitt i meningar, men i stort sätt är det bra att han har gjort det för jag står för det där jag har sagt. Jag har inte förnekat att den regim, som har härskat sedan 10 år i Syd-Vietnam, har representerat förtryck och gjort oerhört lite för att förbättra folkets förhållanden - för trots att herr Ohlin anser att det får man inte göra för vi har diplomatiska förbindelser med det landet, jag kritiserar t.ex. även politiken i Syd-Afrika, trots att vi har diplomatiska förbindelser med Syd-Afrika, liksom i Ungern - vi kritiserade Sovjetunionen. Jag har inte sagt att Viet-Cong representerar social rättvisa, det vet jag inte, vad jag sagt är följande. Jag har fördömt terrordåden på båda sidor, vilket förekommit. Jag har sagt att Viet-Cong kommer med löften om social rättvisa, att det sannolikt är svårt för bönderna i Vietnam att uppfatta dem som företrädare för en främmande stormakt, när rebelsoldaterna precis som de själva är Syd-Vietnameiska bönder. Jag kunde tillägga att denna rebellrörelse allt sedan kriget mot japanerna tycks haft en ganska stark folklig förankring. De är bara representanter för Kina, enligt herr Ohlin, vet herr Ohlin det? Men om Viet-Cong representerar social rättvisa, det vet inte jag, men det tycker jag att det Vietnameiska folket själv skall få svara på. Eller tycker inte herr Ohlin det? Är herr Ohlin också till råga på allt motståndare till att det ordnas fria val, enligt Geneve-avtalets bestämmelser från 1954?

CHLIN:

Herr Palme, jag har aldrig sagt att man inte får kritisera Syd-Vietnams regering, tvärtom, jag menar att man får kritisera alla regeringar men man skall göra det på ett balanserat sätt. Jag har klart uttryckt att Syd-Vietnams regering inte är en demokratisk regering, alltså själv kritiserat den.

PALME:

Var hör diplomatiska förbindelser in i det hela då?

CHLIN:

Det ingår som ett led i en beskrivning utav situationen, vi har denna Viet-Congrörelse, vi har Syd-Vietnam, det var inte mitt argument. Argumentet var ju att herr Palme tar ställning för den sida, som stödes av Kommunistkina, Nord-Vietnam och mot den sida som stödes av Förenta Staterna....

PALME:

Men herr Ohlin ..

OHLIN:

Vänta nu lite, vänta nu lite, Palme, mot den sida som stödes av Förenta Staterna, Australien och Storbritannien. När det gäller förhandlingar, var snäll och tala just om det, till skillnad från den svenska och norska utrikesministern, som framhåller den amerikanska förhandlingsviljan, Torsten Nilsson gör det två gånger, så talar herr Palme inte alls om att den sidan har visat förhandlingsvilja och att kommunistsidan däremot avvisat förhandlingar. Får jag lov att citera en socialdemokrat från Asien, den Indiske premiärministern Shastri , han säger att Kina är det enda land som inte vill ha fred varken i Vietnam, Indien eller någon annanstans, medan hela världen desperat längtar efter fred. Någon sådan kritik mot kommunistsidans bristande förhandlingsvilja och Förenta Staternas bevisade förhandlingsvilja, finns det ingenting hos herr Palme, det är ännu ett bevis om den ensidighet, som jag talat om och som är obestridlig.

PALME:

För att först tala om de här förhandlingarna, så sa jag det att vi har lärt oss att i en värld där total seger eller totalt nederlag blivit en absolut vid förhandling och hopp om en väg till fred. Det är nödvändigt med förhandlingar. Ett förhinder mot förhandlingar har varit att Amerika inte har velat acceptera Viet-Cong, som en förhandlingspart, det tror jag är nödvändigt. Ett förhinder mot förhandlingar är att kommunistsidan har varit en ställt olika krav, men om man tittar på vad Nord-Vietnam och Viet-Cong har sagt, så är det inte så negativt mot förhandlingar så man måste uppge förhoppningen för det. Då kommer Kina in - som inte hade utpekats direkt - trots att jag utförligt talat om stormaktskonflikterna, det är självklart att Kina vill utvidga sitt inflytande i Sydost-Asien, den intressekonflikten mellan stormakterna finns klart redovisad i mitt tal. Jag tror att det var Dagens Nyheter, som skrev nyligen, att det är Kina som har utnyttjat en amerikansk felbedömning. Men det tragiska är ju, att Amerika i sin naturliga strävan att motverka detta inflytande, kommit att stödja regimer, som har en utomordenligt litet intresse att ge folket den sociala

A

som är folkets främsta intresse. Jag sa så här i Gävle: "Det är föga välbetänkt, att i en tid av social omvälvning, söka vänner bland dem som främst har sina privilegier att mista, den som är vän med privilegier framstår lätt som en rättfärdighetens fiende". Det uttrycket står jag för. Jag menar inte alls att amerikanerna velat detta, jag tror det är en tragik för dem att det har blivit så trots deras vilja. Men herr Ohlin anser det tydligen så viktigt att i alla lägen stödja Amerika inom världspolitiken

OHLIN:

Nej, det

PALME:

..... att man inte ens för uttala sig om de regimer, som existerar uteslutande tack vare Amerikas stöd. Det är en orimlig begäran. För visst skall man vara försiktig, men inte så försiktig att man gör avkall på det som för många andra i så hög grad ger politiken dess mening och innehåll, kravet på social rättvisa, drömmen om en värld där människorna kan befrias från svält, elände och fattigdom. Och om man tänker bort det hela sociala rättviseproblemet och bara ser det som en kamp mellan stormakterna om inflytanden och intressen då felbedömer man hela situationen i Vietnam - för varför är det oroligt i Vietnam - jo, därför att människorna har det så oerhört svårt.

OHLIN:

Ja, det är väl självklart att den sociala processen är central, det har jag påstått något annat. Får jag lov att säga att jag har kritiserat Syd-Vietnams regering? Visst kan man göra det, herr Palme polemiserar här mot något jag inte har sagt. Men observera nu, att herr Palme sa för ett ögonblick sedan, att kommunistidans inställning till förhandlingar är inte så negativ som det har sagts. Han säger att det är självklart att Kina vill utvidga sin inflytelse här, här talar samma förståelse för kommunistidan som i andra, herr Palmes, yttranden. Och detta att det blir inte alltid frihet och social standardhöjning, utan tvång och fattigdom när kommunistiska regimer tar makten, ja, det är väl alldeles uppenbart. Det talar inte heller herr Palme om. Vår linje i Sverige och västerlandet måste väl vara att tala för en demokratisk utveckling, som både löser de sociala problemen och tryggar medborgarfriheten. Varken reaktionära eller kommunistiska rörelser skall vi solidarisera oss med. Inom Förenta Nationerna, där jag tycker j självklart att Kina skall vara med, Peking-Kina, det har vi ju sagt länge, där bör vi söka främja lösningar som skapar goda förutsättningar för en demokratisk utveckling. Det är bäst ägnat att trygga folkens frihet och lösa

de sociala problemen. Vi borde också försöka öka vårt lands användbarhet, när internationella konflikter skall behandlas i FN eller annorstädes. Då skall vi undvika så ensidiga uttalanden och grepp som herr Palme företräder.

PALME:

Ja, det är ju mycket glädjande, inte minst de sista förhandlingsinitiativen från Amerikas sida, som ser ut att lösa upp en av hårdknutarna, nämligen att man inte velat acceptera Viet-Cong vid förhandlingsbordet. Det vore utomordentligt glädjande. Och då tycker jag självklart att nordsidan ... och att jag menar, herr Ohlin talar om den som det vore ungefär den kommunistiska världskonspirationen här.... utan det är ju vad Nord-Vietnamesiska sidan och den här Viet-Cong-rörelsen, vad dom kan tänkas gå med på för handlingar, det är det som är det centrala. Och jag vill inte ge upp hoppet att de kommer att komma till förhandlingsbordet, det tycker jag är centralt. Sedan är herr Ohlin inne på fortfarande att jag har ensidighet på allmänna beskrivelser i uttalandet. Var då vänlig att läs upp meningar som man anser bevis på ensidighet så skall jag analysera dem.

OHLIN:

Dom meningarna har jag redan läst upp, ordföranden började med en, dom får herr Palme analysera, de är ju verkligen talande nog. Nu verkar det som herr Palme gjorde en glädjande reträtt vad det gäller förhandlingarna, han ser det inte längre så att felet ligger på den ena sidan. Får jag lov här att fråga herr Palme en sak? Den brittiske socialdemokratiska utrikesministern Michael Stewart, han har konstaterat att Nord-Vietnam och Kina inte vill förhandla. Själv föreslår han, i gott samförstånd med Förenta Staterna - vars politik jag i många avseenden beklagar - följande tillvägagångssätt. För det första en konferens om Vietnam, för det andra eld upphör - före eller i samband med konferensen -, för det tredje överenskommelser som tryggar, både från Nord-Vietnam och Syd-Vietnam att det inte blir aggression utifrån. Därefter tillbakadragande av främmande trupper, därefter fria val i Syd-Vietnam, när lugn har inträtt, helst även fria val i Nord-Vietnam, men han säger att det her man inte så stora förhoppningar om i en kommuniststat. Sedan hjälp från Förenta Nationerna, Storbritannien och Förenta Staterna har redan lovat sådan hjälp. Vore det inte bättre att det verkade på en sådan väg till fred än att ställa sig på den kommunistiska partens sida, på grund utav de socialistiska värderingarna?

PALME:

Herr Ohlin fortsätter att påstå att jag ställt mig på den kommunistiska sidan, därför att jag har talat om social rättvisa, den tjänsten skall man väl inte göra kommunisterna. Dessutom fortsätter herr Ohlin med att påstå att jag har sagt att felet ensidigt ligger på den ena sidan. Det går omöjligt att påstå utifrån ett tal att jag har sagt detta vänta nu, vänta nu jag skall be att få fullfölja det här. Jag har sagt att man kan ha misstro mot förhandlingar, på grund utav tidigare erfarenheter att det ofta bryter ihop, men det är den enda chansen att komma till en lösning. Och det är lika mycket riktat, om man nu skall utpeka någon, det är lika mycket riktat mot den ena sidan, som den andra sidan. Och båda sidor uttalade sig för förhandlingar, det enda sättet är att försöka komma överens om modaliteten för förhandlingar. Därför tror jag helt säkert att den engelska arbetarregeringen kan spela en viktig förmedlande roll.

WICKBOM:

Herr Ohlin:

OHLIN:

Herr Palme säger att båda sidor uttalat sig för förhandlingar. Utrikeminister Torsten Nilsson talar två gånger om hur glädjande det är att Förenta Staterna har starkt markerat sin vilja till en förhandlingslösning och hänvisar till FN:s medverkan, och att Förenta Staterna förklarat sig berett till villkorslösa förhandlingar. Några sådana förklaringar från andra sidan finns inte, och herr Torsten Nilsson talar inte heller om dem. Men för herr Palme är nu i detta fall båda parter lika i hans skildring - vilket jag tycker är oriktigt, alltså - i hans skildring här så finns det ju inget konkret om förhandlingar än att de stundom har använts som ett försvar för att befästa det bestående, eller för en respit inför det oundvikliga. Och sedan längre fram säger han "det är ju om Vietnam som jag mest har talat". Är inte det en antydning att Förenta Staternas attityd till förhandlingar från något drag utav detta att vilja befästa det bestående eller för en respit inför det oundvikliga?

WICKBOM:

Får jag skjuta in en fråga här, herr Palme? I vilken mån tycker Ni att situationen har utvecklats och förändrats sedan Ni talade i Gävle?

PALME:

Ja, jag skulle vilja säga att fortfarande består oron - det är det väsentliga

oron för en utvidgning av konflikten. Denna eskalation, som man kallar det. Att man skärper de militära åtgärderna, som kan leda till motåtgärder från den andra sidan. Och den oron består. Å andra sidan så tycker jag att det finns vissa tecken som tyder på - också från den amerikanska sidan - just deras offentliga uttalanden i intervjun med Rusk och de andra härom kvällen, som tyder på en gynnsammare klimat för att komma igång till förhandlingar. Det som utrikesministern sa, var ju att vi måste ha villkorslösa förhandlingar, han ville tolka det Nord-Vietnameiska och uttalanden som att kanske det inte menas att villkor skall ställas före förhandlingar. Ställs villkor för förhandlingar - då går det inte. Men däremot kommer man naturligtvis att ställa villkor under förhandlingarna. Ja, jag måste ändå säga att herr Ohlin bygger här uteslutande på rena felreferat av vad jag sagt, det vill jag bara frigöra mig ifrån, han må fortsätta

OHLIN:

Det är tydligen en reträtt från vad herr Palme har sagt. Denna mening att det är en illusion att tro att man kan möta krav på social rättvisa med våld och militära maktmedel, som syftar på Vietnam, som herr Palme själv säger. Är det inte att utmåla Förenta Staterna så ensidigt som göras kan. Herr Palme säger ingenting om att Förenta Staterna är villiga att förhandla. Ingenting om det som utrikesminister Torsten Nilsson talar om att president Johnson ju har visat att Förenta Staterna är väl medvetet om det positiva uppbyggande arbetets betydelse, de är villiga att offra betydande summor för detta. Nu vill jag inte på något sätt, solidarisera med den amerikanska politiken, jag beklagar utvidgningen utav bombningarna och åtskilliga andra drag, men ingen kan ju bestrida att herr Palme är ensidig på ett helt annat sätt i sin skildring, som Torsten Nilsson på vissa punkter lagt tillräta. Frågan är nu om herr Palme vill göra reträtt för att söka skydd hos Torsten Nilsson.

PALME:

Det här är - om jag så får säga - så barnsligt. Det är självklart att det finns inte någon motsättning mellan Torsten Nilsson och mig. Det är bara det att jag sa att förhandlingar är nödvändiga - han använder en stor del av sitt anförande till att diskutera modaliteterna för förhandling och olika delar av förhandlingsproblemet. Vad jag sa var att det är en illusion att tro att man kan möta krav på social rättvisa med militära maktmedel, det är väl klart. Man kan inte lösa några som helst sociala problem med militära maktmedel. Det är inte i och för sig en originell synpunkt - det har sagts av många - senast av senator Robert Kennedy i Amerika och av många

andra senatorer. Och det är klart att då störtar Goldwater och John Bird Society och sådana fram och säger att man löper kommunisternas ärenden, precis som herr Ohlin håller på med nu, när man talar om de sociala rättviseproblemen.

OHLIN:

Men det är vi överens om, det är vi överens om.

PALME:

Ja, men det var vi men det

OHLIN:

Jodå, det har vi varit hela tiden.

PALME:

.....men att herr Ohlin kryper in i detta..... mellan Torsten Nilsson och mig finns det naturligtvis ingen motsättning. Om herr Ohlin vill krypa in under hans vingars skugga, så är det alldeles utomordentligt. Torsten Nilsson är en utmärkt person, så han kanske försöker få plats för herr Ohlin också. Men att liksom det faktum att herr Ohlin blivit så hårt kritiserad av sina egna, framförallt för sitt uttalande ...

OHLIN:

Ja, det har herr Palme också blivit.

PALME:

Nej..

OHLIN:

Jodå.

PALME:

Att han blivit så hårt kritiserad att han är tvungen att konstruera en motsättning mellan Torsten Nilsson och mig för att komma ifrån detta, det är väl fullkomligt meningslöst. Vad vi har uttalat oss om är dels de principiella problemen i samband med Vietnam-konflikten dels har Torsten Nilsson gett en utförlig sammanfattning om vår syn på de olika delarna i konflikten, och där speciellt upprätthållit sig vid förhandlingssituationen, därför att förhandlingar är ju det enda sätt att komma ur det här. Att just skapa den förening mellan fred och frigörelse som vi eftersträvar.

OHLIN:

Alle har konstaterat att Torsten Nilssons anförande inte utmärker samma en-

sidighet som herr Palmes och det har jag ju dokumenterat här med citatet beträffande förhandlingsfrågan. Herr Palme har inte svarat någonting på de jag frögade om den engelske utrikesministerns linje om han hade mycket att invända mot den. Får jag beträffande kritiken säga att herr Palmes kollega, Kaj Björk, han talar om förenklingar och oklarheter och ensidigheter i herr Palmes tal. Han anser dem vara oundvikliga i brandtal av den här typen. Han frågar sig vilken skada sådana brandtal gör och varför man inte om man råkar vara en kort tid tillförordnad utrikesminister håller mera balanserade tal, att man gör mera avvägd framställning, sådana som man har fått sedan herr Palme inte längre fick föra talan.

PALME:

Beträffande den engelske ministern har jag sagt att det är utmärkt att den engelska arbetaren försöker olika förmedlingslösningar, jag kan inte gå in på alla de här sju punkterna. Beträffande Kaj Björk så har han varit oerhört vänlig mot mig, senast igår i Aftonbladet. Och det har sagts att jag höll ett brandtal. Ja, det tar jag snarast som ett beröm. För efter fattig förmåga så var det ett brandtal till förmån för de fattiga och förtryckta människorna i världen och det gläder mig om det är upfattat så. Om man lanserar en moralisk princip - en moralisk värdering - då kan man inte göra en uttömmande skildring av alla delar av en konflikt, det har utrikesministern gjort. Men när mitt hävdande av den sociala rättvisans principer i vår syn på de fattiga folkens villkor så har uppretat konservativa representanter, som Ohlin, det är ett bevis för att de haft sitt värde. Därför att vad den spontana reaktionen som Ni nu kryper ur, men den spontana reaktionen var ju så avslöjande.

CHLIN:

Den spontana reaktionen det är den att de sociala rörelserna dem skall vi sympatisera med, vi skall hjälpa de fattiga människorna var dem finns i världen, vi skall utvidga vår hjälp - vi har när det gäller U-landshjälp som bekant gått längre än regeringen - herr Palme talar så mycket om att vi skall hjälpa men prutar sedan på anslagen. Där är det ingen skillnad, men att hålla brandtal när man är i en känslig politisk konflikt som Vietnamkonflikten, att då göra det på det sättet att man helt lämnar ute dessa storpolitiska motsättningar, Kinas aggression, oviljan på kommunistsidan att förhandla och sedan, som Torsten Nilsson gör, inte ha ett enda ord för den andra sidans förhandlingsvilja och vilja att offra för att medverka till socialt uppbyggande, det är en ensidighet som inte kan försvaras. Det är ett brandtal, som alltså utmärks av förenklingar, oklarheter och ensidig-

heter, som herr Björk säger, men det är inte så det bör gå till.

PALME:

För det första så lämnar jag naturligtvis inte utanför denna stormaktskonflikt, det är alltså fullkomligt osanning, herr Ohlin....

CHLIN:

Nej..

PALME:

Men för det andra, det intressanta är ju detta att när man tar upp den sociala rättvisans princip. Om man gör detta på ett sätt, som också innebär en kritik av en bundsförvant i Amerika och därmed innebär också en kritik av Amerikas Förenta Stater, då blir herr Ohlin så oerhört upprörd.....

CHLIN:

Intressera båda sidor

PALME:

....då blir herr Ohlin så oerhört upprörd, därför att det skulle innebära en icke neutral ställning. Men om det är så att varje kritik av Amerika, eller av någon av dess bundsförvanter betäcknas som oneutralt, då kommer vi i en orimlig situation, då kommer ingen att tro på vår neutralitetspolitik. Jag har fått så många bevis.....

CHLIN:

Vänta nu herr Palme.

PALME:

.... att svenska folket tycker det är bra att vi någon gång ger uttryck för våra moraliska värderingar av väsentliga världspolitiska problem.

CHLIN:

Det herr Palme, nu säger, är ingenting annat än löst tal. Jag har ju just hävdade att man skall rikta kritiken mot båda sidorna, när det finns anledning till det. Jag har vänt mig mot att herr Palme riktat kritiken uteslutande åt ena sidan.